

Spis treści

Wstęp	XI
Wykaz skrótów	XIII
CZĘŚĆ 1	1
Zagadnienie 1. Zawarcie małżeństwa	3
1.1. Zawarcie małżeństwa przed kierownikiem USC	3
1.1.1. Przesłanki zawarcia małżeństwa	3
1.1.2. Dokumenty niezbędne do zawarcia małżeństwa	4
1.1.3. Okres wyczekiwania na zawarcie małżeństwa	7
1.1.4. Złożenie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński	7
1.1.5. Okoliczności uzasadniające odmowę przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński	9
1.2. Zawarcie małżeństwa przed duchownym	10
1.3. Zawarcie małżeństwa przed konsulem lub osobą wyznaczoną do wykonywania jego funkcji	14
1.4. Zawarcie małżeństwa przez pełnomocnika	15
Zagadnienie 2. Ustalenie nieistnienia i istnienia małżeństwa	19
2.1. Ustalenie nieistnienia małżeństwa	19
2.2. Ustalenie istnienia małżeństwa	21
2.3. Ustalenie treści aktu małżeństwa	22
Zagadnienie 3. Unieważnienie małżeństwa	24
3.1. Uwagi ogólne	24
3.2. Przeszkoda wieku	26
3.3. Przeszkoda ubezwłasnowolnienia całkowitego	27
3.4. Przeszkoda choroby psychicznej albo niedorozwoju umysłowego	28
3.5. Przeszkoda bigamii	34
3.6. Przeszkoda pokrewieństwa i powinowactwa	37
3.7. Przeszkoda przysposobienia	37
3.8. Wady oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński	38
3.9. Przeszkoda pełnomocnictwa	39
3.10. Skutki unieważnienia małżeństwa	40

Zagadnienie 4. Prawa i obowiązki małżonków	42
4.1. Zasada równych praw i obowiązków	42
4.2. Prawa małżonków	43
4.2.1. Uwagi ogólne	43
4.2.2. Nazwiska małżonków	43
4.2.3. Uprawnienie do korzystania z mieszkania małżonka	44
4.2.4. Prawo do reprezentacji małżonka	45
4.3. Obowiązki małżonków	46
4.3.1. Obowiązek wspólnego pożycia	46
4.3.2. Obowiązek wzajemnej pomocy	46
4.3.3. Obowiązek wierności	47
4.3.4. Obowiązek zaspokajania potrzeb rodziny	48
4.4. Solidarna odpowiedzialność małżonków	49
Zagadnienie 5. Ustawowy ustrój majątkowy	51
5.1. Pojęcie wspólności ustawowej i jej charakter prawny	51
5.2. Majątek wspólny małżonków	54
5.3. Majątek osobisty każdego z małżonków	56
5.4. Prawa i obowiązki małżonka w zakresie zarządu majątkiem wspólnym	58
5.4.1. Prawo każdego małżonka do samodzielnego zarządzania majątkiem wspólnym	58
5.4.2. Prawo sprzeciwu wobec czynności zarządu majątkiem wspólnym	59
5.4.3. Prawo żądania pozbawienia drugiego małżonka samodzielnego zarządu majątkiem wspólnym	59
5.4.4. Obowiązek współdziałania w zarządzie majątkiem wspólnym	61
5.4.5. Obowiązek uzyskania zgody małżonka	61
5.5. Odpowiedzialność za zobowiązania zaciągnięte przed powstaniem wspólności lub dotyczące majątku osobistego jednego z małżonków	63
5.6. Udziały małżonków w majątku wspólnym	63
5.7. Rozliczenia między małżonkami	66
Zagadnienie 6. Umowne ustroje majątkowe	73
6.1. Małżeńskie umowy majątkowe	73
6.1.1. Umowna wspólność majątkowa	75
6.1.2. Umowna rozdzielnosc majątkowa	77
6.1.3. Rozdzielnosc majątkowa z wyrównaniem dorobków	78
Zagadnienie 7. Przymusowy ustrój majątkowy	81
7.1. Ustanowienie rozdzielnosci majątkowej przez sąd	81
7.1.1. Dzień powstania rozdzielnosci majątkowej	86
7.1.2. Ustanowienie przez sąd rozdzielnosci majątkowej a zawarcie umowy majątkowej przez małżonków	87
7.2. Powstanie rozdzielnosci majątkowej z mocy prawa	88
7.3. Rozdzielnosc majątkowa a orzeczenie separacji	89
Zagadnienie 8. Ustanie małżeństwa	91
8.1. Uwagi ogólne	91
8.2. Śmierć małżonka	92
8.3. Uznanie małżonka za zmarłego	92
8.4. Rozwód	94
8.4.1. Przesłanki rozwodu oraz jego niedopuszczalność	94

8.4.2. Problematyka winy rozkładu pożycia małżeńskiego	99
8.4.3. Rozpoznawanie spraw o rozwód	104
8.4.3.1. Rodzinne postępowanie informacyjne	109
8.4.3.1.1. Cel rodzinnego postępowania informacyjnego	109
8.4.3.1.2. Etapy rodzinnego postępowania informacyjnego	109
8.4.3.1.3. Wszczęcie rodzinnego postępowania informacyjnego	110
8.4.3.1.4. Posiedzenie informacyjne	110
8.4.3.1.5. Mediacja rodzinna	110
8.4.3.1.6. Umorzenie rodzinnego postępowania informacyjnego	111
8.4.4. Rozstrzygnięcia podejmowane przez sąd w wyroku rozwodowym	111
8.4.4.1. Opieka naprzemienna	115
8.4.5. Powrót do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa	117
8.4.6. Rozwód a obowiązek alimentacyjny	119
Zagadnienie 9. Separacja	124
9.1. Przesłanki orzeczenia separacji	124
9.1.1. Uwagi ogólne	124
9.1.2. Przesłanki pozytywne orzeczenia separacji	125
9.1.3. Niedopuszczalność separacji	126
9.1.4. Orzeczenie separacji na zgodne żądanie małżonków	126
9.2. Orzeczenie separacji	128
9.2.1. Tryb procesowy rozstrzygania sprawy o separację	128
9.2.1.1. Rodzinne postępowanie informacyjne	132
9.2.2. Tryb nieprocesowy rozstrzygania sprawy o separację	132
9.2.3. Żądanie rozwodu i separacji	134
9.3. Skutki separacji	135
9.4. Zniesienie separacji	137
Zagadnienie 10. Pokrewieństwo i powinowactwo	139
10.1. Pojęcie pokrewieństwa	139
10.2. Linie i stopnie pokrewieństwa	139
10.3. Pojęcie powinowactwa	140
10.4. Linie i stopnie powinowactwa	140
Zagadnienie 11. Macierzyństwo	142
11.1. Urodzenie dziecka w świetle przepisów o aktach stanu cywilnego	142
11.2. Domniemanie macierzyństwa	144
11.3. Ustalenie macierzyństwa	145
11.3.1. Uwagi ogólne	145
11.3.2. Przesłanki ustalenia macierzyństwa	146
11.3.3. Legitymacja czynna i bierna w sprawie o ustalenie macierzyństwa	146
11.3.4. Ustalenie macierzyństwa po śmierci dziecka	147
11.4. Zaprzeczenie macierzyństwa	148
11.4.1. Uwagi ogólne	148
11.4.2. Przesłanki zaprzeczenia macierzyństwa	149
11.4.3. Legitymacja czynna i bierna w sprawie o zaprzeczenie macierzyństwa	150
11.4.4. Zaprzeczenie macierzyństwa po śmierci dziecka	151
11.5. Zdolność procesowa rodziców dziecka w sprawach o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka	152
11.6. Sytuacja matki w przypadku tzw. niechcianego poczęcia	152

Zagadnienie 12. Ojcostwo	156
12.1. Domniemanie pochodzenia dziecka od męża matki	156
12.2. Zaprzeczenie ojcostwa	158
12.2.1. Przesłanki zaprzeczenia ojcostwa	158
12.2.2. Legitymacja czynna i bierna w procesie o zaprzeczenie ojcostwa	160
12.2.3. Zaprzeczenie ojcostwa a procedura medycznie wspomaganey prokreacji	162
12.3. Uznanie ojcostwa	164
12.3.1. Przesłanki uznania ojcostwa	164
12.3.2. Forma i skutki oświadczenia o uznaniu ojcostwa	164
12.3.3. Uznanie ojcostwa dziecka poczętego	167
12.3.4. Uznanie ojcostwa a pełnoletność dziecka	168
12.4. Ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa	169
12.4.1. Przesłanki i skutki ustalenia bezskuteczności uznania ojcostwa	169
12.4.2. Legitymacja procesowa w postępowaniu o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa	170
12.4.3. Ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa a śmierć dziecka	172
12.5. Sądowe ustalenie ojcostwa	173
12.5.1. Przesłanki sądowego ustalenia ojcostwa	173
12.5.2. Legitymacja czynna i bierna w postępowaniu o ustalenie ojcostwa	175
12.5.3. Wybrane zagadnienia postępowania dowodowego	176
Zagadnienie 13. Stosunki między rodzicami a dziećmi	180
13.1. Ogólne prawa i obowiązki rodziców oraz dzieci niezwiązane z władzą rodzicielską	180
13.2. Problematyka nazwiska dziecka	184
13.3. Władza rodzicielska	187
13.3.1. Uwagi ogólne	187
13.3.2. Podmioty władzy rodzicielskiej	187
13.3.3. Treść władzy rodzicielskiej	188
13.3.4. Wykonywanie władzy rodzicielskiej	193
13.4. Ograniczenie, zawieszenie oraz pozbawienie władzy rodzicielskiej	196
13.4.1. Ograniczenie władzy rodzicielskiej	196
13.4.2. Zawieszenie władzy rodzicielskiej	199
13.4.3. Pozbawienie władzy rodzicielskiej	200
13.5. Piecza zastępcza	202
13.5.1. Uwagi ogólne	202
13.5.2. Rodzinna piecza zastępcza	205
13.5.3. Instytucjonalna piecza zastępcza	207
13.5.4. Wsparcie rodziny i umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej	208
13.6. Kontakty z dzieckiem	210
13.6.1. Uwagi ogólne	210
13.6.2. Zasady i zakres kontaktów z dzieckiem	210
13.6.3. Ograniczenie i wyłączenie osobistej styczności rodziców z dzieckiem	211
13.6.4. Rozstrzygnięcie sądu w przedmiocie kontaktów z dzieckiem i jego zmiana	212
Zagadnienie 14. Przyniesienie	216
14.1. Charakter prawny przyniesienia	216
14.2. Przesłanki przyniesienia	221
14.3. Rodzaje przyniesienia	225
14.4. Osobista styczność pomiędzy przyniesianym a przyniesającym przed orzeczeniem przyniesienia	231

14.5. Skutki przysposobienia	231
14.6. Rozwiązanie stosunku przysposobienia	232
Zagadnienie 15. Obowiązek alimentacyjny	237
15.1. Ogólna charakterystyka obowiązku alimentacyjnego	237
15.2. Niedostatek uprawnionego i możliwości zobowiązanego jako przesłanki powstania obowiązku alimentacyjnego	240
15.3. Podmioty i kolejność obowiązku alimentacyjnego	242
15.3.1. Uwagi ogólne	242
15.3.2. Małżonkowie	242
15.3.3. Krewni	244
15.3.4. Przysposobieni	247
15.3.5. Powinowaci	247
15.3.6. Szczególne roszczenia alimentacyjne związane z ojcostwem	248
15.3.6.1. Pokrycie wydatków związanych z ciążą i porodem	248
15.3.6.2. Pokrycie kosztów utrzymania matki w okresie porodu	249
15.4. Zmiana stosunków a obowiązek alimentacyjny	249
15.5. Zrzeczenie się lub utrata prawa majątkowego	249
15.6. Uchylenie się od wykonania obowiązku alimentacyjnego a zasady współżycia społecznego	250
15.7. Roszczenie o zwrot świadczenia alimentacyjnego	251
15.8. Przedawnienie roszczeń o świadczenia alimentacyjne	252
15.9. Alimenty na gruncie prawa spadkowego	253
15.10. Przepięstwo niealimentacji i rola funduszu alimentacyjnego	253
15.11. Alimenty natychmiastowe	257
15.11.1. Natychmiastowe świadczenie alimentacyjne	257
15.11.2. Postępowanie nakazowe alimentacyjne	258
15.11.2.1. Wszczęcie postępowania nakazowego alimentacyjnego	258
15.11.2.2. Rozpoznanie sprawy w postępowaniu nakazowym alimentacyjnym	259
15.11.2.3. Alimentacyjny nakaz zapłaty	259
Zagadnienie 16. Opieka i kuratela	263
16.1. Opieka	263
16.1.1. Uwagi ogólne	263
16.1.2. Opieka nad małoletnim	264
16.1.2.1. Ustanowienie opieki	264
16.1.2.2. Sprawowanie opieki	267
16.1.2.3. Nadzór nad sprawowaniem opieki	269
16.1.2.4. Zwolnienie opiekuna	269
16.1.2.5. Ustanie opieki	270
16.1.3. Opieka nad ubezwłasnowolnionym całkowicie	270
16.2. Kuratela	271
16.2.1. Przypadki, w których ustanawia się kuratelę	271
16.2.2. Wynagrodzenie za sprawowanie kurateli	273
16.2.3. Ustanie kurateli	273
CZĘŚĆ 2.	275
Kazus 1. Prejudycjalność orzeczenia sądu kościelnego	277
Kazus 2. Podmiotowe prawo do korzystania z mieszkania współmałżonka	280

Kazus 3. Wniosek o nakazanie wypłacania wynagrodzenia do rąk współmałżonka	282
Kazus 4. Charakter surogacji. Skutki prawne dokonania zakupu przedmiotu majątkowego za pieniądze stanowiące majątek wspólny po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej	285
Kazus 5. Nabycie składnika majątku w drodze zasiedzenia, objętego w posiadanie samoistne w trakcie trwania wspólności ustawowej	288
Kazus 6. Ważność umowy małżonków o częściowym podziale majątku wspólnego	292
Kazus 7. Ustanowienie rozdzielności majątkowej jako zerwanie więzi gospodarczej	295
Kazus 8. Przesłanki orzeczenia rozwodu	298
Kazus 9. Obowiązek alimentacyjny byłego małżonka	302
Kazus 10. Separacja a rozwód	307
Kazus 11. Sprzeczność rozwodu z dobrem wspólnych małoletnich dzieci	309
Kazus 12. Orzeczenie rozwodu w świetle zasad współżycia społecznego	313
Kazus 13. Orzeczenie rozwodu a podeszły wiek małżonków	316
Kazus 14. Narodziny dziecka	318
Kazus 15. Domniemanie ojcostwa	319
Kazus 16. Żądanie zaprzeczenia ojcostwa a zasady współżycia społecznego	322
Kazus 17. Ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa	324
Kazus 18. Obowiązek alimentacyjny a stan majątkowy uprawnionego	327
Kazus 19. Uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego	330
Kazus 20. Kontakty rodziców z dorosłym, ubezwłasnowolnionym całkowicie dzieckiem	334
Kazus 21. Opieka „naprzemienna”	336